

Udgivet 25.10.2024

Foldsystemer til frilandsgrise i skovlandbrug

Få inspiration fra 3 økologiske bedrifter til foldindretning og -driftspraksis i skovlandbrug med grise, så du optimerer træernes økonomiske og miljømæssige værdi.

Af Linda Rosager Duve, Christoffer Grønne

Foldsystemerne fra Hestbjerg Økologi, Risbjerg Landbrug og Solhøjgaard, som beskrives i denne artikel, har hver deres forventninger til hvilke effekter deres skovlandbrug skal levere. De har gjort sig mange overvejelser omkring, artsvalg og placering af træerne i foldene, så de opnår den bedst mulige effekt på de parametre, som de har i fokus.

Hestbjerg Økologi har arbejdet med skovlandbrug siden starten af 2010'erne. Deres primære fokus er på bæredygtighed i bred forstand. De har løbende udviklet foldsystemerne med fokus på at opnå bedre dyrevelfærd, biodiversitet, landskabsæstetik og miljø.

Risbjerg Landbrug har været drevet økologisk siden 2007 og videreudvikles løbende med fokus på effektivitet, bæredygtighed og biodiversitet. Deres primære formål med skovlandbruget er at forbedre dyrevelfærden, øge kulstofbindingen i jorden og øge næringsstof-optaget vha. træerne.

Solhøjgaard er et lille familiedrevet landbrug. De har drevet Solhøjgaard siden 2020, og er nye indenfor skovlandbrug. Deres primære formål med skovlandbruget er at skabe gode rammer for høj dyrevelfærd i form af skygge og læ samt at øge kvælstofoptaget på foldene.

Gode råd til etablering af foldsystemer på din bedrift

Placering af træerne

I etableringsfasen skal træerne hegnes fra, indtil de er store nok til at klare trykket fra grisene. Vi anbefaler som udgangspunkt at frahegne træerne i mindst 5-6 år. Efter 2 år kan smågrise gives adgang. Overvej derfor, hvordan de bedst placeres, så det er muligt, og så det er muligt at lade dyrene søge ind under træerne, når træerne er store nok, hvis det ønskes. Tag højde for, hvordan der bedst skabes plads nok til både dyrene og til træerne.

Sol- og vindforhold, skal der også tages højde for. Den optimale beplantning er ikke den samme, hvis man vil have skygge, som hvis man vil have læ.

Hytter, vand- og foderkar skal placeres, så det daglige praktiske arbejde nemt kan udføres. Overvej om foder og hytte skal være på hver side af træerne, så dyrene skal bevæge sig igennem et område med træer for at få adgang til ressourcerne.

Valg af træer og buske

Robuste træer og buske, som kan overleve dyrenes adfærd, og som trives på det pågældende jordstykke, bør prioriteres.

Jordtypen kan være afgørende, når du vælger træer og buske til arealet. Det samme gælder, sol-, nedbørs-, og vindforhold i området. F.eks. om der er højdeforskelle, som påvirker, hvordan nedbør løber til og fra træerne.

Frugter og løv fra træer og buske kan anvendes på forskelligvis. Dyrene kan f.eks. have stor glæde af at æde nedfaldsæbler eller høstet løv, men frugttræer bliver nemmere beskadiget end de øvrige løvtræer, så du bør overveje nøje, om du vil bruge frugterne og løvet, når du vælger træer og buske til grisefolden.

Få flere gode råd til, hvordan du udvælger de bedst egnede arter og beskytter træerne i artiklen:

[Beplantning i grisefolde - sådan gør du \(icoel.dk\) \(/husdyr/træer-i-grisefolde/\)](#)

Beskyt træerne den første tid

Ukrudtstrykket skal holdes lavt i de første 2 år, hvis beplantningen skal lykkes. Hold rent omkring træerne i minimum 30 cm afstand om stammen. Brug en planteplade ved etablering. Det sikrer, at der ikke gror ukrudt tæt på træernes stammer og reducerer risikoen for, at gnavere beskadiger træerne.

Hegn træerne fra de første 5 år som minimum, afhængigt af de pågældende arter og sorter, for at undgå skader fra vildt og grise.

Vanding kan være nødvendigt i den første tid. Overvej hvordan du kan gøre det nemt i praksis.

Foldsystemerne på de 3 bedrifter

Bedrift	Areal	Træarter ¹⁾	Afstand mellem træbælter	Bredde på træbælte	Antal rækker af træer i bælte ²⁾	Afstand mellem træer i række	Træernes placering i folden
Hestbjerg Økologi (Figur 1)	Faremark: 30 ha Træer: 4,5 ha ³⁾	75% poppel (1.250) 5% sitka (83) 5% mirabel (83) 5% aronia (83) 5% hassel (83) 5% skovæble (83)	120 m	26 m	10 (2,75 m)	1,5 m	Bagerst i folden, og hytten er placeret lige foran træerne
Hestbjerg Økologi (Figur 2)	Faremark: 17 ha Træer: 4,5 ha ³⁾	100% poppel (1.665)	30-60 m	22 m	8 (2,75 m)	1,5 m	Midt i folden med hytten på den ene side af træerne og foder + vand på den anden side af træerne
Risbjerg Landbrug (Figur 3)	Faremark: 4,3 ha Træer: 0,1 ha	33% mirabel (1.000) 33% ahorn (1.000) 33% hassel (1.000)	50 m	2,5 m	1	1,5	Udenfor folden, dvs. kun smågrise har adgang til træer. Hytte på nordsiden af træer, så de står i skygge
Solhøjgaard (Figur 4)	Faremark: 6,4 ha	25% sitka (666)	65 m	10 m	4 (2,5 m) + 1	1,5 m	Bagerst i folden, hytten er

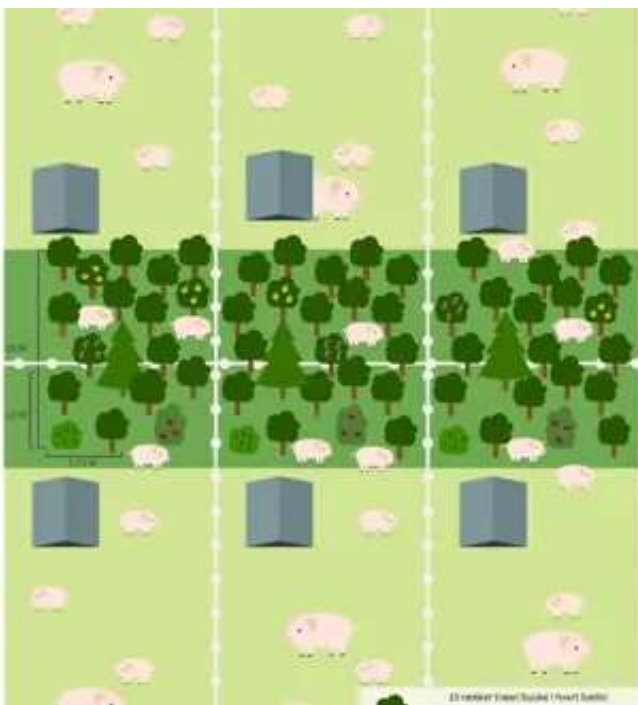
Træer: 1,6 ha ³⁾	19% mirabel (506) 19% hvidtjørn (506) 12% lærk (320) 12% hassel (320) 6% douglas gran (166) 6% fuglekirsebær (166)		bælte med 9 rækker træer	placeret i forenden af folden
-----------------------------	---	--	--------------------------	-------------------------------

1) tal i parentes er antal planter/ha

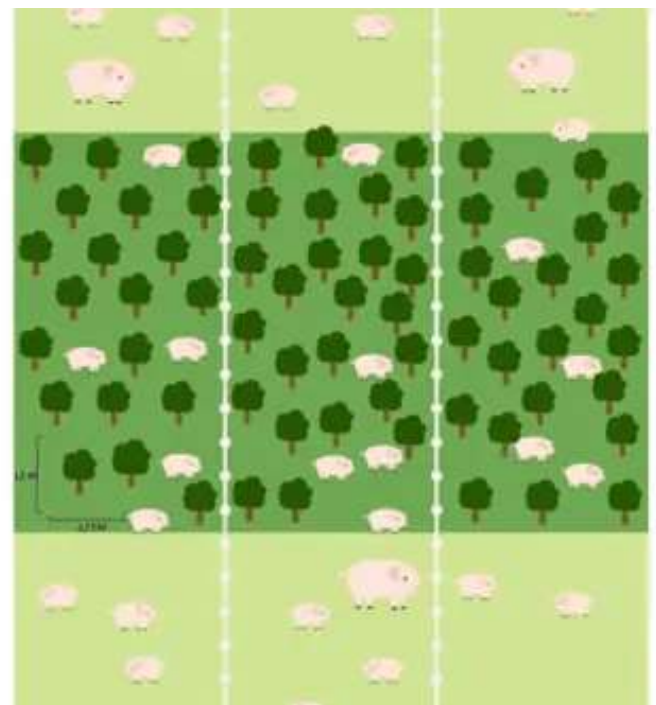
2) tal i parentes (afstand mellem rækker i bælte af træer)

3) bedriften har flere hektar med træer. Dette eksempel er 1 mark, med det beskrevne system

Figureerne herunder skitserer de 4 forskellige foldsystemer. Klik på hvert enkelt billede for at se hele figuren.

Det ene foldsystem hos Hestbjerg Økologi, hvor der er plantet mange forskellige træer og buske, og hvor beplantningen af placeret bagerst i folden.

Det andet foldsystem hos Hestbjerg Økologi, hvor der udelukkende er plantet poppel, og hvor grisene skal bevæge sig igennem træerne for at komme fra hytten til foder og vand.

Foldsystemet hos Risbjerg økologi, hvor søerne går sammen i fællesfolde. Trærækkerne ligger udenfor foldene, så kun smågrisene har adgang til træerne, og

Foldsystemet hos Solhøjgaard med træbælter, der indeholder mange forskellige danske sorter, som grisene kan æde frugterne fra.

hytterne er placeret nord for træerne, så de ligger i skygge.

Mere information om skovlandbrug med grise

I kataloget Foldsystemer til frilandsgrise i skovlandbrug får du alle detaljerne om foldsystemerne hos de 3 frilandsproducenter, som kombinerer skovlandbrug med deres produktion af økologiske grise.

Katalog: Foldsystemer til frilandsgrise i skovlandbrug (PDF, 20 sider)
(/media/gm2pczr5/outfit_systembeskrivelser_web.pdf)

Lyt også til podcasten - Skovlandbrug med grise. Podcasten giver i 3 afsnit bud på, hvordan træer i økologiske grisefolde kan gavne biodiversiteten, klimaet, miljøet og landmandens økonomi.

Podcast - Skovlandbrug med grise (icoel.dk) (/husdyr/podcast-skovlandbrug-med-grise/)

For mere information

Christoffer Grønne

Specialkonsulent

Skovlandbrug, biodiversitet

+45 40 54 10 97

chrg@icoel.dk